

Måndag, 13 November 2023

Vart är vi på väg?

Åderlåtningen av Svensk Travsport har pågått i många år. Den slog ut i full blom i och med den misslyckade pokalöverenskommelsen. ATG utlovade guld och gröna skogar för att kunna använda det som var menat till prisedel till produkt- och teknikutveckling. Resultatet blev en halvering av den utlovade prisedelshöjningen.

"Halveringen" av spelskatten, från 35 till 18 procent, som var tänkt att finansiera pokalen, och höjda prispengar därefter, har under fem år givit ATG en skattelättnad om 500 miljoner kr/år.

Första året gick pengarna till att rädda STs ekonomi från hotande konkurs. Därefter har slantarna gått till ytterligare annat, oklart vad. ATG har de senaste 10 åren dubblat sitt antal anställda. Samtidigt har man tillsammans med ST blundat för att travsporten, i modern tid, istället har halverat antalet hästar, licenser och hästägare.

Den nu föreslagna spelskatt höjningen, från 18 till 22 procent, kan därför mycket väl vara en effekt av att varken ATGs eller STs styrelser, på ett trovärdigt sätt, har lyckats redogöra för var de nära tre miljarderna de senaste fem åren har tagit vägen. En sak är säker, en nödvändig förstärkning av hästägarnas ekonomi blev till en försvagning.

Genom ökad centralisering i en cirkulär ekonomi, har ST återanvänt alla som har varit delaktiga i den katastrofala utvecklingen utan att de har behövt ta något ansvar.

Den pågående fanflykten

Nu ser vi resultatet, och det utfärdas hårda domar från uppfödare och hästägare. Sanningen är att prispengarna 2022 var dubbelt så höga per start i Frankrike som i Sverige, och då till lägre driftskostnader för hästarna. USA erbjuder tre gånger så höga prispengar som Sverige. Trots högre omkostnader i USA lockar förtjänstmöjligheterna till fanflykt.

Redan nästa år kommer ST tvingas att konstatera att den tidigare nettoimporten av hästar för avel och tävling ersätts av en nettoexport. ASVT kan, enligt en enkätundersökning, visa att travsverige riskerar att tappa 400 av dryga 1.600 uppfödare. Samtidigt söker avkommorna till våra bästa ston andra jaktmarker. Hur blir svensk travsports förmåga att konkurrera med utländska topphästar och leva upp till sitt uttalade mål om att vara världsledande? Tjena! Inte en snöbolls chans i Sahara.

Vi vet med säkerhet att antalet ston som betäcks blir långt färre nästa år. Antalet registrerade svenskfödda varmblodiga avkommor som föds 2025 kan bli färre än 1.800, jämfört med de 2.574 som registrerades förra året. Om inget radikalt sker visar kalkylen på en tävlingsbas på runt 1.000 svenskfödda treåriga varmblodiga hästar i träning år 2028, att jämföra med dagens knappa 1.700. Normalt kommer 50 procent av treårskullen till start, vilket gör prognosen ännu sämre.

Vågar vi gissa att uteblivna internationella framgångar på sikt kommer att ytterligare åderlåta den travsportintresserade och spelande (tv-)publiken?

Låt oss lära av andra

Den norska kallblodsaveln har de senaste tre åren gått från 1.500 till 500 betäckta ston. Före 2030 räknar norrmännen med att deras travsport har drabbats av systemkollaps beroende av brist på nya hästar och finansiella resurser. Sverige riskerar att hamna i exakt samma situation.

Vi har oss själva att skylla

Travsporten har själv målat in sig i det hörnet. Vårt förbund medger inte att satsningen på amatörerna och bredden har misslyckats. Redan 2015 visste ST att det största orsaken till att amatörer slutade stavades t-i-d. Prispengarna var inte den främsta anledningen. Nu har momsproblematik och en urholkad ekonomi slagit den sista spiken i kistan.

Näringsen, dvs hästägarna hos proffstränarna, går nu samma öde till mötes. Det sinar i de breda leden av kunder hos proffstränarna. Det är mer än allvarligt hur mycket vi än vill framhålla vikten av amatörporten. Näringsen har en betydligt större del av den sportsliga utvecklingen än amatörerna, vilket tydligt framgår av startfrekvens och deras hästars del av de sportsliga framgångarna.

Det behövs fler ägare till hästar i professionell träning. Inte bara unghästar och hästarna som kan tävla inom V86 och V75 ska ha vettiga förtjänstmöjligheter. Det måste även gälla hästar i proffsträning som tävlar i det vanliga vardagstravet. Breddtravet måste ges en annan innebörd istället för att vara en riktad amateursatsning. Ska stödsatser införas är det inte till amatörporten, utan i första hand till bredden inom näringsen.

Här följer en "meritlista" i tidsmässig ordning över misstag inom svensk travsport under 20 år. De har alla varit en bidragande orsak till förlorade hästägare. Nu har även våra uppfödare fått nådastöten då deras kunder tydligt uppvisar att de saknar framtidstro.

Misstag i kronologisk ordning

*Genom utsmetning av prispengarna förlorade sporten sin sunda pyramidformade tävlingsprofil.

*Lunchtravet medförde ett olönsamt tävlande med ökade kostnader för arrangörer och aktiva. Tävlingar dagtid på vardagar medförde för amatörerna att de inte hade tid. Tränarna fick dessutom logistikproblem med att försöka kombinera träning med tävling.

*Pokalöverenskommelsen där hästägarna betalade för ATGs produkt- och teknikutveckling och samtidigt fick prispengarna kraftigt reducerade.

*V86Xpress halverade nöjet med banbesök för storstädernas publik.

*Speloptimerade propositioner upprätthöll ATGs omsättning, men medförde ett ökat resande till ökade kostnader för hästägarna och försämrade arbetsvillkor för tränarna och deras personal.

*Momshaveriet, är ytterst självförvållat, och har orsakats av en ständigt minskad kostnadstäckningsgrad.

*Startbidraget där sporten premierar de sämsta prestationerna i ett misslyckat försök att rädda momsen.

*Reklam för "mjuka värden", som ett försvar för minskad rekrytering, istället för att ta ett stadigt grepp om den ständigt minskande kostnadstäckningen.

Vem är till för vem?

Om de styrande inte vill, eller kan, redogöra för vart 500 miljoner kronor/år har tagit vägen de senaste fem åren, uppstår den berättigade frågan om de trovärdigt kan svara på "vart är vi på väg" och "vem är till för vem". Är vi ens på spåret?

Det vi däremot hör hela tiden är hur mycket alla "brinner för travsporten". Nu är snart hela bygget övertänt och hästägare, uppfödare och hästar går upp i rök.

Skrivet av Björn Damm